

Inv. A. 70.370.

ACADEMIA ROMANA.

DOCUMENTE
RELATIVE LA ANII 1800—1831.

I-a S E R I E.

COMUNICAȚIUNI

DE

V. A. URECHIA

Membru alŭ Academiei Române.

Donațiunea Maiorescu

EXTRASŪ DIN
ANALELE ACADEMIEI ROMANE
Seria II. — Tom X.

Memoriile Secțiunei Istorice.

BUCURESCI
TIPOGRAFIA ACADEMIEI ROMÂNE
No. 42. -- Strada Colței. - No. 42
1889.

2
= C 112035 =

ACADEMIA ROMANA

DOCUMENTE

1881-1911

B.C.U. Bucuresti

C112035

DOCUMENTE RELATIVE LA ANII 1800—1831.

(I-a Serie).

COMUNICAȚIUNI

DE

V. A. URECHIA

Membru alii Academiei Române.

Sedința din 18 Novembre 1888.

Colegul nostru d-l A. Papadopol-Calimach ne-a făcutii o preciiisă dare de sémă asupra recenteii lucrării rusescii : Biografia comitetului Kisilef. Acé lucrare rusescă, orii cât de completă din punct de vedere biografic, este lacunară cât privesce istoria Românieii din timpul cât ea stătu in relațiiuni, de orii-ce natură cu Kisilef. Lipsese în biografia lui cele mai multe din documintele constatând asemenea relațiiuni.

In arhiva Mitropolieii de Iași am descoperit—cum se scie—sunt câții-va anii, o preciiisă colecțiune de documinte până atunci ignorate, din tot trecutul Moldoveii și deci și din anii 1800—1830.

Vestind acéstă descoperire, am îndemnat pre d. profesor Erbiceanu, pe atunci locuind in Iași, să se ocupe, mai ales de o serie de documinte și manuscrise grecescii din șiisa arhivă a Mitropolieii Iașiene, cât și de documintele din secolul al XIX-lea. Domnia sa, însărcinat in 1887 de d-l ministru Sturdza cu «Istoria Mitropolieii», a publicat in un mare *infolio* o bună parte din documintele din Arhiva Mitropolieii, lăsând, — nu scim de ce — multe încă needitate. Intre cele publicate se află și numeroase documinte din timpul lui Kisilef, cu totul necunoscute biografului lui rusescă.

Acastă publicațiune a d-lui Erbiceanu a schimbat în cea mai mare parte planul după care îmi propuneam să public, mai târziu, propria mé culegere de documinte, între cari avé să aibă loc și documintele arhivei Metropoliei din Iași. Așia fiind, cu scopu de a ajuta pre istoricul român și spre a complecta publicațiunea cé de mare lux a d-lui Erbiceanu, eată vin aci să aduc, din documentele mele, un număr óre-care, din 1800 la 1831, cu referință mai ales la epoca lui Kisilef, cu totul inedite. Cea mai mare parte din aceste documinte le posed în original și le am dobândit, prin reposatul meu amic Teodor Veisa, din hârtiile rămase la familia Kostaki, după nemuritoriul Mitropolit Veniamin.

Documintele ce aduc la vale sunt de următorul coprinsu :

No. 1.

Notă de la Ioan Michelson către mitropolitul Moldovei, din Mai 7 anul 1807; *din Lagăr.*

Mitropolitul se jăluisă contra conduitei ce agentul Austriacă avusese față cu Mitropolitul. Ivan Michelson răspunde, că «s'a luat căđutele măsurî spre înfrânarea lui».

Iată nota :

«Inalt Preosfințite stăpâne. Milostivule Domnu!

Încă mai înainte de a primi pré cinstita a înalt preosfinției vóstre înștiințare, eú am avut știrea pentru aftaxia (*афта́xia*) aghentului austriei și de atunce s'aú și luat căđutele măsurî spre înfrânarea lui. Acum iarășî datorie socotesc a fi mie indoit, a adeveri urmarea lui cătră prea înalta sciință, precum și pentru a vóstră bună *diathesis*. Enhirisindumě sfintelor rugăciunelor Vóstre cu simțirile acei mai *ilicrinisis* înaltei cinstiri și cu cea mai desăvârșită plecăciune, pururea am cinste a rămâne,

1807. Mai 7.

Bucurescî.

Milostivul meu Domnu, a înalt Preosfinției vóstre plecată slugă.

Ivan Mihelson.

No. 2.

In Mai 31 anul 1807, sub No. 607, Michelson răspunde supăratu Mitropolitului, care s'aú tênguitu că țera este amenințată

de fómete din cauza ridicărei pânei de prin sate în folosul oștirei muscălesci. Cu atât e mai meritoriū actulū Mitropolitulū și alū Divanulū Moldovei, cu cât pe Constanstinopole nu se puté sprijini țera, căci acolo era rěscóla Enicerilorū din cauza reformelorū introduse în oștirea turcěscă, dupe sfaturile lui Sebastiani ambasadorele lui Napoleon I. La 25 Mai Sultanul Selim III fusese chiar detronatū de rebeliune.

Iată nota respunđetóre a lui Michelson.

«Inalt P. Sfintite Stăpîne, Milostive Domn!»

Adeverind cunoscința mea cătră P. S. Vóstră și cătră cinstita obstie a boierimeii de aici, pentru tótă noima ce se coprinde în cartea vóstră ce am primit, cu cea din inimă durere, primesc însciințare pentru cé mai de pe urmă neputință în care, după a vóstră perigrafie se află norodul Cnejieii aceștia a Moldovei. Dar împreună cu acésta sint coprins și de mirare, că lipsa norodului o puneii că s'ar pricinui numai și numai din indestularea ce se face și se dá din țera ostilor rusesci, însciințându-mé pe lingă acésta, că țera se îngrozesce cu cé deseversit lipsă până la sosirea secerișului. La acésta să-mi dați voie, Milostivul méu Domnū, a vé aréta cu lámurire : antéiū, că ostile cari se află aici în țera acéstă nu sunt atáta de multe precum faceți arétare ; al doilé, că cé mai mare parte a ostilor nu în puțină vréme însăși a sea indestulare aū avut și din țera Tătărăscă ; al treilé, că tótă pânea turcěscă ce s'aū luat zapt din Hotin, din Galați și din Reni,—care n'aū fost puțină sumă — s'aū dat în séma ocârmuirei de aici pentru indestularea ostilor. Iar peste acea s'aū și cumpérat la Reni óreș care parte de pâne, precum însuși luminarea sa Principele Ipsilant m'aū incredințat. Și asemenea și porția de carne se dá iarăși prin inadins renduiți de ocârmuire, ómeni ce sunt tocmiți la acésta. Insă după ce am înțeles că după tóte nu puține stringeri ce face Divanul Iașului se ivesce lipsa, atunci într'aceeași dată am luat putinciósele mie mesurii a înmulți aducerea aici din inșeși a nóstre magazale. Dar însuși P. S. Vóstră și cinstita obstie puteii giudeca, că o asemenea aducere cere vréme, care la cé mai de pe urmă măcar cincii sēptemăni trebuiesc. De aceea și nădăjduiesc că obstia spre însași a sa neingrijire va metahirisi tóte putinciósele chipuri spre a urma încă cincii sēptemăni, până vor veni transporturile (care transporturi eū mé voiú sirgui ca să fie cu indestulare spre a puté a mulțami ostile până la panea cé nóuă). Iară lingă acésta : n'ar fi óre cu voința obstei, ca împreună cu P. S. Vóstră, să facă stire Divanulū Iașului pentru acésta, care Divan precum sint însciințat

de P. S. Vóstră, făcând mari stringeri, atât la acésta cât și la cele mai depărtate chipuri póte să se simfonisescă.

După acésta, cu cé mai adevărată cinstire și plecáciune am cinstea a rămâne al P. S. Vóstre, Milostivului Domn, plecată slugă.

No. 607. Maí 31. 1807.

Ioan Mihelson

Lagăr lingă Ismail.

No. 3.

Unū minunatū actū, încă necunoscutū istoricilorū, este armagzarulū Moldovei, trāmisū Porței, îndată după isbucnirea eteriei, în Mart 1821. Prin acestū actū patrioții Moldovei protestă contra mișcārei grecilorū în Principate și cerū Porței revenirea la dōmnia pāminteană, la isgonirea Grecilorū din țeră și la luarea de țeră a moșiilor mōnăstirilorū și se închinatē. Aceste cereri vorū fi baza tratativelorū ulterioare ale Rusiei cu Turcia, după nābușirea Eteriei.

Iată actulū în tōtă coprinderea lui.

Durerea raniī pricinuită nouē de către stricācioasa împārechere a apostatilor greci ce saū obraznicit a rădica arme, și cu cūmplire a vėtāma pāmēntul acesta al Moldoviī, ne silesce să cutezām a nāzui și prin întindēria umilitelor glasuri acelor care ne aflām după împrejurările tamplării, cu plāngere să cerem ascultare de la înalta milostivire a Marii și prea puternicei împērāții : priimesce prea puternice și mult milostivule împērate, ascultarea tānguirei norodulū Moldoviī, cariī de la moși și strāmoși lor aū avut și aū pravile în suflete a pāzi curāțenia credinții și a supunerii către pragul pria puterniciei marii împērāții ; acest norod pururia supus către datoriile lor tot deauna aū avut pironiți ochii sēi la Domniī orēndinți după vreme în oblādūiria pāmāntului acestui și pān la un pār fără de nici o împotrivire aū plinit oreși care poroncă s'aū slobođit în țarā, prin rānduelele supt pecetea Domnilor, fără săși deșchidā glasul său sa facā vre o întrebare de sint tōte cu știința și porunca prea puternicului împērātū, măcar de saū și vēđut și saū ispitit în faptā din noū izvoditā, multe feluri de dārī în banī și în *havalēle*, cu multā greutate a țariī, și pre cum la tōte aceleși nu saū arētat cu cea mai micā împotevire nici întrō vreo datā, asēminē și pentru paza pāmāntului acestui aū avut întemeete nadejdele sale earași la Domniī oblādūitorii țeriī. Nenorocirea însă a nevinovatului acestui pāmānt, saū deșartat de o datā toema în sānurile pāciī și a liniștērii, pentru că la trecuta lunā Februarie, fără de veste neam gāsīt *nābușiți* de o sumā Greci și arnāuți cu toți înarmați atāta în capitalul țariī orașiī Eșiī, cât și la Galați,

Focșanii ce sint pe marginea țării despre Dunăria, cariî cu armele în mână au săvârșit o cruđime fără pildă vre odată în pământul acesta și urmând pretutindinea aice în țară spaimă, desnădăjduire și a ticăloșii nevinovatului norod, siliți au fost cea mai multă parte a fugi, și a să împrăștie cu singura știința lor pe unde au putut, lăsânduși stare și avuție în răsipa și prada apostatilor. căutând fiește care ca săși apere macar viața despre înrăuțații vărsători de sînge omenesc. Iartă, prea puternice și mare împérate, cutezaria noastră, aceea născută din desnădăjduire, prin care cu lacrimi puind înaintea pragului pria puternicii împărății, nevinovăția noastră, cu umilite glasuri cerem milostivirea vindecării ranelor întru care cumplit ne ticăloșim ; tinde mîna cia puternică și ne miluesce cu punerea în buna rînduială, ca să viețuim supt umbriria pragului pria puternicii împărății, în sînurile păcii și a liniștirii, și cu lesnire să putem plini tôte datoriiile curatei supunerii noastre cătră pria puternica și hrănitória împărăție—milostivescete pria puternicule mare împérate, ascultă glasurile nevinovatului norod și hărăzasece nouă prin înalt vrednic de închinaciuni înalt hatîsărîf pronomiile obiceiurilor ce din vechi au avut norodul Moldaviei, care din vreme în vreme saū perdut mai de tot ființa lor, din întrebunțările cele răle a Domnilor Greci, ce au fost orânduți oblăduitori pământului, căci nu am fost slobodî nici putincioși a înfașoa jalobele noastre cătră pragul pria puternicii împărății cu arătaria durerilor asupritore ; și pe langă aceste să fie milă pria puternicii împărății a ne milui cu dezrădăcinare din pământul acesta și nici odată a mai locui împreună cu noi, Greci și arnăuți cu instatornicire de casă și alte acareturi ; să fim miluiți și puși la cale și pentru pagubele și cia de istov sărăcie ce ni saū pricinuit de aciastă vătămătore urmare a apostatilor întorcîndu-se măcar cevaș din păgubirile nostre cu averile ce au în pământul acesta ; să fim miluiți a ni se da în purtare de grijă a noastră pămîntenilor tôte mănăstirile cu moșiile lor ce sint în pământul acesta făcute din învechime di moși și strămoși noștri, pentru sprijiniria și miluirea săracilor patrioți și pentru dania din veniturile lor supt nume de *embatic* la Ierusalim, la Sinae și la *Sfetagura* ; aceste mănăstiri cu moșiile lor să ni să de pe socotința patriei și ne îndatorim ca și embaticul legiuit la locurile hotărite, și miluirea săracilor patrioți după hotărâria daniilor vechi să urmeză, cu nesmintire, căci de cînd au intrat aceste mănăstiri în mînilor călugărilor Greci, nu numai că acele miluiri au lipsit cu totul, dar încă leaū supus și supt grea sarcină de datorie. Să fim miluiți a ne să da voie, ca după vechile obiceiuri a pământului, să ne alcătuim pravile în limba patriei, hotăritore la tot felul de pricini, după care să urmeze cu nestrămutare judecățile și tôte orănduelile pământului, ca să nu urmeză mai mult întrebunțaria cia ră și voia cia slobodă a domnilor oblăduitori. Să fim miluiți a ni se da voe ca cu boeri aleși hotarnici și cu ingineri, să se hotărască tôte moșiile din pământul acesta pe glasul scrisorilor vrednice ce va în-

fătoșa fiește care moștean și a să stâlpi cu sëmne despărțitoare; să fim miluiți ca în purtaria tuturor trebilor în patrie să fie orânduți de cătră Domniî oblăduitori a țării din tôte neamurile de boeri pământeni, cari vor fi vrednici a ocărmui cu dreptate și bună orânduială pe săracul norod.

Să fim miluiți a ne să orândui Domn oblăduitor pământului după vechile miluirî a pria puternicii împărății din însuși neamul moldovenesc, pe care obștea îl va alege pe temeiul credinței și a închizășluirei a tuturor pământenilor, care domnă va avea tötă supunerea cătră pragul pria puternicii împărății, oblăduind norodul, hotarirîa pravililor, obiceiurilor pământului, avînd și capi-chihaele din Boerîi pământului, cariî să stei în Țarigrad întru săvârșirea trebuințelor țării. Cu aceste miluirî ne rugăm, pria puternicule și mare împérate, să hărăzesci prin înalt vrednic de închinăciunî, sfânt Hatîșerif pe norodul pământului Moldaviei credincioasa raia, cheleriul a pria puternicii mare împărății.

La pragul pria puternicii și milostiviî împărății credincioșele și supuse raele a Moldaviei.»

No. 4.

Nota lui A. Pisani, din Carantina de le Sculenî, cu data 28 Martie 1821, cătră Mitropolitul din Iași. Din acest act se vede, că Rusia desaproba mișcarea grēcă din Principate și că Strogonoff obținusă de la Patriarhul din Constantinopole carte de blastem contra celor ce fomentau tulburarile. (1) Pisani cere Mitropolitului să se citescă asemenea cărți prin tôte bisericile din țeră.

Eacă actul:

Eminence!

Son Excellence Monsieur L'Envoyé Baron de Strogonoff, sur la demande de la sublime Porte m'ordonne de faire passer à votre Eminence des exhortations et anathèmes Éclésiastiques, que sa sainteté le Patriarche de Constantinople adresse au Métropolitain et aux Évêques Moldaves par le paquet ci-joint, pour leur prescrire d'employer leur ministère et leurs efforts pour ramener aux devoir les sujets égarés, pour menacer de sevéres châtimens ceux qui s'obstineront dans la rébellion, et promettre clémence et pardon à ceux qui s'empresseront d'abjurer leur conduite coupable.

Des exhortations semblables ont été lues avec solennité dans la capitale de

(1) Veđi acca carte de blestem în opul d-lui Erhiceanu «Istoria Metrop. Moldovei», pag. 114.

l'Empire ottoman ; votre Eminence jugera sans doute nécessaire, qu'elles soient promulguées dans le même but sur le théâtre des troubles.

Votre Éminence a du déjà se convaincre par la protestation solennelle, que j'ai faite contre l'état d'insurrection de Moldavie des principes, que professe et proclame le ministère Impérial, et du concert le plus parfait d'intention et de sollicitude des deux gouvernements.

L'ordre que j'exécute en ce moment en est une nouvelle preuve.

Éloigné de la Moldavie par ordre supérieur, je ne puis y avoir aucun moyen d'exécution directe ; je supplie donc votre Eminence, de vouloir bien faire connoître par les moyens, qui sont en son pouvoir, les proclamations que je joins ici.

Je suis d'autant plus certain du zèle, que votre Éminence voudra bien y mettre, qu'elle y reconoitra un moyen de coopération morale, qu'elle s'empresera d'accueillir.

J'espère que votre Éminence m'honorera d'une réponse, que je m'empreserai de mettre sous les yeux de mes supérieurs.

Je supplie votre Éminence de me permettre de lui offrir les sentiments de considération élevée, et de vénération profonde, avec les quels,

J'ai l'honneur d'être.

De Votre Éminence
Le très-humble et très-obéissant

Serviteur : A. Pisani.

De la quarantaine
de Scouléni
le 28 Mars
1821 : v. s.

No. 5.

De la Cneazul Gheorghie Cantacuzeno Deleanul există mai multe apeluri și proclamațiuni eteriste, către Români. În «*Istoria Metropolei de Iași*,» s'aũ reproduc mai multe. Aci dãm una necunoscutã, dupã o rarissimã fõie volantã, tipãritã în 1821 Mai 24.

Cãtrã tõte stãrile Lãcuitarilor Moldovei

Din înștiințãrile ce sãũ întins pretutindenea, nu puținã mãhniciune aũ simțit sufletul meũ, pentru spaima ce aũ turburat liniștea tuturor, cu îngrozitõrea auzire, din pricina nãvãlirii dușmanilor, la margine în partea de jos pe la unele locuri, cãci eũ din voința Pronieĩ, de am și fost depãrtat din pãmântul acesta al Moldaviei, în cea mai fragedã virstã a mea, însã în tõtã vremea, și la tõte

întimplările am avut neclintită știință în ținerea mea de minte, că tatăl meu, moșii și strămoșii mei, au fost într-o adevăr Patrioti ai Moldaviei, apărători osérdnici, și ne înfricoșăți sprijinitori dreptăților Patriei lor, și râvnind acestora a fi și eu următorii, după ne apărată datorie ce am, am alergat cu totă grabirea în pământul acesta, ca să aduc putincioasă tămăduire la pătimirile ce au suferit acum, și după multă trudă, și ostenelă am venit în orașul Iașii, și în toate locurile călătoriei mele, până aici, cum și aici am întâmpinat o jalnică privire, pentru săracii simpatrioți, găsim pe unii în partea de jos, împlătați în lacrimi, de varvăria ce au făcut dușmanii asupra lor, iar pe cei mai mulți, și pretutindenea cuprinși de nemărginită frică, îngrijinduse să nu pătimescă, și ei asemenea, vedându-se fără nici un felu de apărare, și sprijinelă de către nimeni, și părăsiți, de cel mai întâi Păstorii, și de boerii pământeni, cari lăsând pe simpatrioții lor, cei săraci și slabi fără nici o mângăiere, la întâmplări ca acestea, au alergat în țări străine, silind acesta pe cei mai cu putere de sașă lăsat casele pustii, și toate stările lor în primejdii. Nu puțin mă măhni, vedând în faptă că unii din pământeni, au ajuns până la atâta rătăcire, în cât au cutezat de a rădica armele asupra creștinilor, unindu-se cu Turcii și aducându-i, pe la multe locuri a Patriei lor. Eu pe unii ca aceștia las ca să-și găsească răsplătirea faptelor lor de la înalta judecată, jălesc însă patrioticeste pe frații, cari înșelându-se din a lor prostime, au ascultat pe acei, cari supt obrăzariul Patriotizmosului, iașă îndemnat spre acesta, pentru a lor sfârșitură. Fraților, veniți într-o cunoștință, judecați, care sunt folosurile ce au dobândit pământul nostru, aflându-se supt jugul ocârmuirii otomanicești. Unde sunt dreptățile vóstre? toate sunt călcate, și într-o nimica socotite. Aduceți-vă aminte, că strămoșii voștri nu de multă vreme aceste dreptăți le apăra cu sângele lor, iar supt ocârmuirea nelegiurii, persoanele și averile vóstre se ocârmuia după voința a unui puțin număr de fețe. Lăcomia acelora au fost pravila cea mai temeinică pentru voi. După toate dar acestea, ce fericire mai nădăjduiți voi, de la acei, cari acum turbați asupra tuturor creștinilor de obște, fără nici o alegere supun supt sabie și foc, pe nevinovatul norod, lăcașurile, și averile lor? Iată prósăpătă pildă varvăriei ce au arătat în Galați, și în Focșani. Nu sunt la îndoială că tuturor trebuie să fie cunoscută și mórtea cea cumplită a patriarhului nostru, și a tuturor arhierilor, pe cari varvarii și păgânii Turci, în zioa Paștilor iașă spinzurat, trecând supt sabie, și 20 : de mii de norod nevinovat. Decă care creștin va avea atâta de înpietrită inimă, ca să asculte toate acestea, și să nu se îndemne de a se ridica, spre răsplătirea nevinovatului singe a fraților lui? Eu ca un patriot, dator mă cunosc a pune înaintea simpatrioților mei toate cele ce se ating de a lor folose și fericire, și a vă sfătui patrioticeste, ca să izgoniți din inimile vóstre toate cugetările împotrivotore datoriiilor creștinești și patrioticești. Liniștitivă pe la casele vóstre. Uniți-vă împreună cu frații voștri, ca să apărați Parria

văstră, și ca să câștigați dreptățile acelea, care de atâtea vécuri le aveți pierdute, nu scăpați prilejul acesta, și fiți incredințați, că și cele lalte Puteri vor întinde brațul lor, ca să sprijinască slobođenia unui norod. Eū întorcându-mă în pământul acesta, numai ca să statornicesc liniștirea între voi, am priimit măsurile cuviincioase, spre oprirea năvălirii dușmanilor. Voi silitivă, și vă sânguiți de a da ostașilor tot ajutorul cuviincios și hrana trebuincioasă, pe care ei nu sunt în stare de a o găsi întralt chip. Nicī un fel de supărare nu veți avé de către ostași, căci eū strașnic voiți pedepsi pe acei, cari se vor abate spre cele rele. Folosul și ușurarea văstră birnicilor, la niște vremi ca acestea, am socotit a fi de bine cuvintată, ridicarea scutelnicilor, și de astăzi înainte acéstă numire și îndatorire, va lipsi désupra văstră, rămâind ca toți deopotrivă, să vă sânguiți pentru folosul Patriei vóstre. O dare de bir măsurată, este ne apérat trebuitoare, spre întâmpinarea celor trebuincioase, iarăși pentru al vostru bine. Acéstă dare se va alcătui cu cea mai mare cumpănire, și se va stringe de către dregătorii orînduiți, căroro cu strașnicie saū poruncit, ca să fie feriți, de orī ce fel de urmare asupritore săracilor. Zilele boerescului le veți împlini întocma după legiurile pământului, ca să nu rămăe pământurile moșinașilor stérpe. In scurt, fraților, ca niște adevérați patrioți, păzind bunele orândueli, și legiurile pământului, într'un cuget curat, cu frățeșca unire, să ne silim pentru binele obștesc, depărtând de la noi tóte cele în parte interesuri, ca să putem câștiga acele ce dorim. Intre voi se află mulți, cari se indeletnicesc cu arme, supt numire de pușcași și plăeși; pe toți acești patrioticește îi îndemn, ca să se unescă cu mine, și să întorcă armele lor împotriva dușmanului obștesc, pentru apărarea credinței și a patriei nóstre și să arétăm cu acésta și altor némuri, că Nația Moldovenescă nu saū pierdut încă deistov duhul strămoșilor lor, ci se află în stare ași apéra cu singile lor: credința, Patria, femeile, copiii, și averile lor.

Knéz George Cantacuzino Delénul.

1821. Mai 24
In Iași.

No. 6.

S'aū respânditū in 1822, în țerile române, in foi volante, ađi fórte greū de găsit, urmátóarele acte, coprinđend renunțarea la tron a lui Constatin, clironomul natural al tronului Rusiei; 2 Scrisórea catrá el a frate-séu, imperatorele Alexandru, care, se scie, că nu târđiū (la 1 Decemb. 1825) muri la Taganrog, de o bólă misterióasă. Nicolae Pavlovici îi urmă in tron, după ce Constantin, refuzase de a 2 óră coróna. 3. Proclamațiunea către Rusia a lui *Alexandru* regulând succesiunea la tron.

Intru totă pré milostivule Domnă!

Fiindă incrediuțatū cu faptele întru cea nemărginită milostivă bună-voință a Impărăteștei vóstre Mărirī cātră Mine, îndrăznescū încă odată a alerga la dinsa, și a arăta la picioarele Vóstre, Intru tot, Pré milostivule Domnă, pré plecata cererea mea.

Nesimțindū întru mine nicī acele darurī, nicī acele puterī, nicī aceluī duhū, ca să fiū vre-odată înălțatū la acea tréptă, asupra căreia cu nascerea mea potū să am dreptate, îndrăznesc a ruga pe Impărătesca Vóstră Mărire, ca dreptatea acésta să se dé aceluia, căruia se cuvine după mine, și cu acésta să se întărescă spre tot-d'a-una neclătita stare a Impărăției Nóstre. Cu acésta potū eū a adaoge încă unū nouū zălogū și o nouē putere la acea legătură, care amū dato eū nefiindū silitū și aiavea în vremea despărțirei mele de cea dintăia soție a mea. Tóte stările împregiurū a stării mele ceī de acumū maī multū cātră acésta mă îndémnă pre mine, și vorū fi înainte Impărăției Nóstre și înainte a tótă lumea nouă dovadă a simțirilorū mele celorū adevērate.

Intru totū pré milostivule Domnă! Priimiți cererea mea cu milostivire și cereți ca să se unescă cu dinsa întru totū Avgusta Maica Nóstră, și o întăriți cu Impărătesculū Vostru cuvintū. Iară eū mă voiū sirgui pururea, întrândū în particularnica viață, a fi pildă credincioșilorū și supușilorū Voștri și credincioșilorū fiī a pré iubitei Impărății Nóstre.

Suntū cu cea maī adincă înaltă cinstire,

Intru totū pré milostivule Domnă,

Al Impărăteștii Vóstre Mărirī

Pré credinciosū supusū și frate.

Cea adevērată, cu însuși mâna scrisă cartea, este iscălită așa :

Constantinū Ţesarevicī

S. Petersburgū

Ghenarie 14 zile anulū 1822

Pre copie este scrisū cu însăși a Impărăteștii Sale Mărirī mână așa :

cu cea adevērată întocma :

Alecsandru.

Pré iubitele frate,

Cu căđuta luare aminte amū cetitū Eū scrisórea Vóstră. Știindū a prețalui totū d'a-una înaltele simțiri a sufietului Vostru, acésta scrisóre pre Mine nu mau adusū la mirare. Ea mīau datū Mie noao dovadă a dragosteī Uóstre ceī adevērate cātră Impărăție și a îngrijirei pentru neclătita liniștirea ei.

După a Vóstră dorință, am arētatū Eū scrisórea acésta Pré iubitei Maicii

Noastre. Ea au citito pre dinsa, totû cu aceiaş precumû şi Eu simţire de priinţă, cătră cinstitele îndemnări, care v'au povăţuitû pre voi.

Noao amîndurora Ne rămâne, priimîndû în uvajenie doveşile, de voi arătate a vë da plină sloboşenie voao, ca să urmaşi neclătitei hotărîrei vöstre, rugând pre a totû puterniculû Dumneşeu, ca să blagoslovescă Elû urmările acestorû atătû de curate scopuri.

Rëmân în vécû frate celû ce din sufletû vë iubeşte pre voi.

Cea adicvrată iscălită cu mâna Impërăteştiî Sale măriri aşu :

Alecsandru.

Pre copie este scrisû : intocma.

Constantinû Ţesarevicî.

S. Peterburgû

Februarie 2.

anulû 1822.

No. 7.

Cu mila lui Dumneşeu, Noi Alecsandru Intăiû Impăratû şi Singurû Stăpânitoriu a totă Rossia iproci, iproci, iproci.

Facemû ştiutû tuturorû credincioşilorû Noştriî supuşî.

Din vremea suiriî Noastre la scaunulû a toată Rossia, Noi neincetatû Ne simţimû îndatoriîşi înaintea a totû Ţiitoriului Dumneşeu, ca nu numai în zilele Noastre să păzimû şi să înălţămû fericirea iubitei de Noi Patrie şi a norodului, ci aşijderea să gătimû înainte şi siguribimû a lorû linişte şi bună stare în urma Noastră, prin luminata şi lămurita arătare a clironomului Nostru, potrivitû cu dreptăţile a Impărăteştiî Curţii Noastre şi cu folosurile Imperiei. Noi n'amû pututû, precumû procatohii Nostrii, de vrème al vesti pre elû anume, rămăindû întru aşteptare, de va fi bine plăcutû giudecăţilor lui Dumneşeu celorû neagiunse, a Ne dărui Noao Clironomû Scaunulû întru drépta linie. Darû cu câtû mai departe trecû şilele Noastre, cu atăta mai multû Ne grabimû Noi a pune scaunolû Nostru întru o aşu stare, ca elû nicî intro clipelă să nu rămăe deşertû.

Aşu darû purtândû Noi în inima Nöştră acéstă sfinţită îngrijire, Iubitulû fratele Nostru Ţesarevicî şi Mare Cnezû Constantin Pavlovici, după insuşî a Lui cea din lăuntru îndemnare, Niaû aduşû Noao cérere, ca dreptatea spre acea tréptă, la care elû arû fi pututû oare căn ũ asă sui după naşterea sa. să fie dată aceluia, căruia ea să cuvine după dinsulû. Elû au arătatû pe lingă aceia scoposulû seû, ca cu acestû chipû să se dé noao putére celui adaosû Actû pentru clironomia Scaunului, carele saû aşuzatû de Noi în anulû 1820, şi carele cu bună voe şi a iavé sau priimitû de dinsulû, precătû să atârna de Elû.

Adincû suntemû pătruşşi Noi cu acéstă jărtvă, pe care iubitulû fratele Nö-

stru, cu o așa uitare a feții sale, sau hotărită a o aduce spre întărirea așezăminturilor celor pentru nemişcerea a Impărăteștii Noastre Curți, și spre neclătită odihnă Imperiei a toată Rossia.

Chiemându pre Dumneșeu întru ajutoriū, giudecându desăvârșitū pentru lucrū, care este atât de aprăpe de inima Noastră, și atât de mare pentru Impărăție, și aflându că așădăminturile ce sintū pentru rinduiala clironomieī Scaunului, nu iaū slobozenie de la ceī ce aū dreptate asupra aceștiī clironomieī de a să lepăda de : cēsă dreptate întru așa stări înpregiurū, cândū după acēsă nu rămāne nici o greutate pentru cea mai în urmă clironomia Scaunului, cu unirea a întru totū Augu-teī Maiceī Noastre, după înalta dreptate a capului Impărăteștii familiei ce aū ajunsū la Noi prin Clironomie, și după puterea ce singurā stăpānitore care saū datū Nao de la Dumneșeu, Noi amū hotăritū, întâiū : ca lepădarea cea de bună voe aceluī întâiū frate alū Nostru Țesarevici și Mare Cnezū Constantinū Pavlovič de dreptatea asupra Scaunului a toată Rossia, să fie tare și neschimbată, iară actulū a aceștiī lepădări, spre cea vrednică de credință știință, să să păzască în marele soborulū Adormirei celū dela Moscva, și în cele treī mai înalte cărmuitoare locuri a Imperiei Noastre în Pré sfintulū Sinodū, în Impărătesculū Sfatū, și în ocărmuitorulū Senatū. Alū doilea : în urma aceia după celū întocma temeiu a actulū pentru Clironomia Scaunului, Clironomulū Nostru să fie al doilea fratele Nostru Marele Cnezū Nicolai Pavlovič.

După acēsă Noi rămānemū întru liniștită nădăjduire, că în zioa, cândū Impăratulū Impăraților, după obștesca pentru nemişcerea pămîntescū legē. Ne va chema pre Noi de la acēsă vremelnică împărăție cătră viața cea de veci, Tagmile împăției, căroră cea de acumū neclătită voe a Noastră și acēsū legiuiri așezămintū alū Nostru la căduta vreme după a Noastră punere la cale trebuie să fie cunoscută, îndată vorū aduce afiosirea sa cea cu credincioșă supunere rânduitulū de Noi după Clironomie Impăratū a unū nedespărțitū scaunū Imperiei a toată Rossia, Impărăției Leșăști, și a eneiiei Finlandiei ; iară pentru Noi rugămū pre toți credincioși supuși Nostrii, ca ei cu acea dragoste, după care Noi întru purtarea de grijă pentru a lorū neclintită fericire punēmū celū mai pre înaltū pre pămîntū bine, să aducă cele din sufletū rugăciunī cătră Domnulū și Mântuitorulū nostru Iisusū Hristosū spre a priimi sufletulū Nostru, după nespūsă a lui milă, întru vēcnică lui împărăție.

S'aū datū în Țarscoe Selo în 16 zile Avgustū anulū de la nașterea Mântuitorulū Nostru Iisusū Hristosū 1823, iară a Impărăției Noastre la a doao-zeci și treī.

Celū adevăratū este iscălitū cu însuși a Impărăteștii Sale Mărirī mână așa :

Alecsandru.

No. 8.

Din Noemb. 8 anulă 1821, ună ore-care Paharnic scrie, mitropolitului o carte de muștrare că n'a evitată de a se pune în contact cu rebelii greci (1). El îndemă să părăsescă locul unde e, să se întorcă acolo de unde-i trâmite scrisoarea și-lă povățuesce să se împace cu *cei mai mari* prin bacșișuri. Spre acest scopă îi propune două șaluri, unulă «ungiar alb greă, cumpărătura 3600 lei care face și 4000 lei și altă șal în dungă cu flori, de 1600 lei.» Ii mai propune de pescheșă și telegarii, «nevestei mele, cari sunt la Suceava, de îndestulă figură».

«Inalt preaosfințite și mult milostive stăpâne!

Stăpâne, de și mă numesc supusă slugă stăpinului meu, dar mă socotescă adevărat fiă a aceluiaș, carele nu trupesce m'ăă născut, ci duhovnicesce m'ăă crescut, și de a da sfat și socotință ună așa de mare, este nebăgată în seamă și nici decum priimită după sistima oamenilor de acum. cari au agiuns cu înțelegerile și științele mai pre sus de fire. Pentru că și cugetările a fiesce căruia, număi din începutul rostului ce poate însemna o slovă *az*, aă înțeles tot ce trebuie să dăcă, ca cum ar fi însuflețit în inimile acelora. Această multă și peste măsura firei legiuite istețiuă, ni aă adus și în necredință și întru totă călcarea poruncilor, socotindu-ne ca nisce Dumneșei, a căroră roduri, nu sunt alt decât rane acum și dureri. și tot nu ne învățam și poate și până la moment vom merge tot cu aceste idei. Cu tôte că lucrarea cé dumneșeșcă este neagiunsă și prin multe feluri și prin multe chipuri poate a ne aduce întâiu pocăință și îndreptare, ca să nu perim până în sfârșit. De la mine dăc, și nu de la niminea alții, nici îndemnat nici povățuit, martor fiindu mă însuși Mintuitorul Hs. în đioa cea de apoi, ci ca un adevărat slugă și fiă ce mă socotescă întru curățenia sufletului cătră stăpinul și părintele meu, îndrăsnescă a întinde condeiu! Ce aă făcut stăpâne și părinte? Aă greșit înainte Impăratului celui legiuit pămintesc; aă dobândit iertarea care este publicarisită în totă lumea (afară de începătorii complotului cari se socotesc ca Iuda și se cer spre respălăire, după glăsuirea respunsului Porței asupra notei Eleiului). Publicarisită este și acă silnică greșală a Preosfinției tale și de toți criticarisită și mai mult de patrioții noștri, dar nu mai puțin și a altora, și mai vėrtos acelu în Hs.

(1) Mitrop. Venamin a dată la finea lui Feb. 1821 lei 10,000 în ajutorulă comitetului etesitsir s'a angajat să întrețină ună soldată călăreță pe comptulă sėu.

al doile frate al Preosfinției tale, — cu ce? cu aceste; au avut știința lucrărilor nelegiuite și tâlhărescî mai înainte, au închis porțile Episcopiei luând și cheile de la toate bisericile din Roman, n'au dat de scire Musulmanilor mai înainte și s'au făcut jertfă nevinovații. Alta: au adunat tâlharii în Secul spre paza averii ce avea, liau făgăduit mii de lei, li au trimis și geophonele de prav și plumb spre a se puté apêra și a înfrânge pe musulmaî, (de este adevărată care atâșa încredințază). S'au publicarisit aceasta de obște și până unde se pôte socoti întinderea acestei lățătoare (**ΛΥΙΖΤΟΛΡΕ**) leché, și cu încredințare că este scrisore cu iscălitura aceluiaș, care ar fi intrat în mina a însuși arhistratigului. Nu cred că nu s'au audît într'aceasta formă și în partea aceea, când aice se striga în gura mare fără nici o sfială. Iată acum acela au intrat iarăși în hotarele Patriei, unde își are scaunul cel încredințat de la Dumneșeî care i se răpisă de către un călcătoriu de lege, și nimic nu-î va fi și gurile mincinoșilor se vor astupa și îndreptare și ertare va avé și întru cinstea sa va sta.

Préosfinția ta cu neșirea și șederea acolo, ce dobândești? (Când nădejdea pe care mulți s'au răzimat lipsește și va lipsi încă, precum se înțeleg lucrurile). Nimic altă decât încredințare a nesupunerei, din care urmează multe alte surpătoare și vătămătoare. Puii această pildă proastă: *Cătră vetreșul părinte ce credință voiî avea!* — Pune toate în cumpăna drepteî judecăți; stă mult întru frământarea minței, adunându-ți înainte toate pricinile prin care ne-am făcut cunoscut la toți; ce fel de sistimă avem? gândind și la întâmplările cele de mai înainte. Cere agiutorul lui D-șeî, ca să te lumineze pe calea dreptăței și a adevărului. Și socotesc că te va povêtui a veni și Buiurdiul se va trimite și păzitori pentru neîngrijirea, din care urmare nu numai slava, cinstea vei câștiga-o, dar și osebită liniștea sufletescă, încăldîndu se inimile tuturor, vêdend pe adevăratul lor păstor.

Trebuesc însă aicea, precum socotesc, peșchesuri cătră cei mari și cheltuiala bacșişurilor. Cât pentru peșkesuri la cei mai întâiî, te pot înlesni eî cu 2 șaluri ce se pot găsi, cari și sunt un giar alb greî, cumpărătura 3600 lei, care face și 4000 lei, și alt șal în dungî cu flori, de 1600 lei, ce sînt mistuite la locul sciut. Mai sînt și telegarii nevesteî mele, cari sînt la Suceava, de îndestulă figură; poți să tragî și aceia peșkes, fără a scôte acum pentru aceste din pungă. și viind, tótă țara se va întregi și lesnirile se vor îndemăna.

Pentru ca să nu mă mustre cugetul, le insemnez, numai din curată inimă, fără a cugeta mai departe, precum mai sus șic, nefiind mai crud întru ale omenireî, după cum eî mă socotesc, -- nici fățarnic. Și precum D-șeî te va lumina, urmează. Ear eî, sluga, să mă învrednicesc de un mic respuns, că aî primit această hirtie, și de am greșit să am iertare și ca o netrebnică să'l dé

focului celui mistuitoriu, măcar că nu socotesc a fi spre vătămarea mea, ce numai pentru că este de la sluga, care se socoate că este
al Preosfi. Vóstre prea plecat supus
fiu și slugă.

1821. Noemb. 8.

Iordaki Pahar.

No. 9.

La Aprile 1. Anul 1822 Mitropolitulă adreséză o scrisóre, din Colincauți, locul său de emigrare, cătră P. S. Iov arhiepiscopulă Chersonului, la Ecaterinoslav, spre a'l felicita de «*festum*» al Pas-cilor. El mai rógă apoi să nu'l dé uitărei, pre el «care nimernicesce în mare strimtorare la satul Colincăuți, ținutulă Hotinutulă, oblastia Basarabiei, că lipsit fiindă de tóte, de abia aũ putută scăpa viața cu fugirea, iar alții rēmași christianī perũ de feluritele împilări și silnicii a Agareniloră, precum în singur Iașii aprópe 2000 suflete, bărbați și femei aũ fostũ siliți a se turci, afară de alte locuri a Moldovei. Vestesce că Turcii aũ datũ focũ Iașiloră. «Stăpine sfinte, istoria nenorocirei nóstre este mare și lacrimósă.....»

Inalt prea osfintite Arhipăstor, Milostivule Domn.

Dacă numai dupre singura politică veți judeca pentru *târziata* a mea glăsuire cătră nalt pria o sfinția vóstre, ca din nebăgaria de samă cu de aprópe între noi cunoștința din vremea când încă ați fost în Iași, decī cu rezon eũ voiũ fi de vină, iar dacă veți lua parte crezemântului, atunce singurī bine veți voi a mă face dezvinováțit, fiind că și la trecutul praznic nasterēi Domnului nostru Is. Hristos nu am trecut cu vederia datoria mea, ce prin fratele Ierapoleos, Pria osfintia sa Grigorie, am scris nalt pria osfințiilor vóstre. Dar pentru că din neștiută mie pricină nu mam invrednicit respunsului până acum, drept acia spre a nu mă mostra de cuget, eată am cinste, milostivul meũ arhipăstor, a vă gratolui cu acest pria lăudat festum învierii lui Hristos, cei de lumină purtătore, a carie petrecere pre lângă de plin întregită sănătate, să vă fie la mulți ani.

Pre lângă aciasta mă rog nu dați uitării pre mine rău norocitul carele nemernicesc în mare strămtorare la satul Colincăuții din ținutul Hotinului, oblastie Basarabiei, că lipsit fiind de tóte, de abia am putut scăpa viața eu fugirea. Iar alții rămași hristiani, pier de feluritele împilări și silnicii a Agarenilor, precum în singur Iașu aprópe de 2000 suflete bărbați și femei aũ fostũ siliți a să turci, a

fară de alte locuri a Moldaviei ; pentru acia fiinduă milă de noi pătimitorii, rugațivă Domnului Dumneșeu, să nu ne triacă cu vederia până în sfârșit, că ȳata și orașul Iașii cia mai multă parte din zidiri aș pierdut prin focul ce Turcii în câte-va rânduri prē multe locuri aș pus, ear săracii locuitori pierdēnd averile sale, cu casile mulți au pierdut și viața. Stăpāne sfinte, istoria nenorocirii nōstre este mare și lacrimōsă și nu cutez a supāra persōna vōstră cu așa amarri, cari în felulū miezului sǎu pria simțitoria inima *solese* a pătimi, mai ales pentru cei de o credință, care fără să fie vinovați pier, fii milostiv și eartă îndrăneala mea. Am cinste și c. l. l. 1822 April 1. Colincauți.

Inalt Pria osfințitului

lov Arhiepiscop Hersonului, Milostivului Arhipăstor și Cavaler, la Ecaterinoslav.

No. 10.

Amintimū în rezumatū, aci, firmanulū prin care Pōrta vestesce țerei, încetarea Domniei grecesci și numirea lui Ion Sturdza.

ТЗЛАМЗЧИРК А ШМПЗРЗТЕКСАШИ ФЕРМАН СОСИТ АИЧК ШН ВРАШИИ ІАШИИ ЛА АНША 1822 АША АШИ ЮННЕ Ш 9.

Alēșilorū a neamului Mesiei cei din Pamēntul Moldovei, boiari, mitropolit, starea al doilea, Episcopii și totā obștea ce sunteți supuși ai Impērației nōstre.»

Constată că aș trecutū vremele tuburate de greci. Apoi țice : «sositai dară vremea și rēndul de a se rēndui Domniile țarilor acestora. Pentru că partea grecilor din care mai nainte se rēnduia Domni, afară că învechita lor înrăutățire, cu care lucra uneltind feluri de îndărăptnicii, zavistuirii și tulburări, dar acum cé desevarșit orbire a lor, isbucnind cu violenție și îndoind rēul semănat în multe părți, aș și intrupat cel desăvērșit vederat și mărturisit scop al lor resturnătorii și înfrânătorii nedreptei cutezării lor. Și locuitorii pāmēnturilor nōstre din vechime fiind cunoscută credința, supunerea și plecarea lor cé osir-dnică cătră sevārșirea poruncilor date de la pragul Impērației nōstre....» spune că aș venit la Pōrta căți va din boiarii fruntași cu lacrimătore rugațiuinū de la Raia «cu cerere de a li înnoi cé din vechime odihnă și fericirea bunelor pāmēntesci Pronomii și a li se rēndui Domn stăpānitorii dintre dēșii ; a cărorā rugāminte și ceriri unindu-se și cu adinea socotința a Impārātescei nōstre māriri,... » declară că a ales pre Іван ГТ8РЗК (sfirșitul sǎ i se incheie cu bine !). Spune că acesta a numit caimacamii pe Theodor Balș Vornic, Petrache Sturdza Vistiernic, pe cari însuși prin graiul sēu cătră mārirea nōstră saș cerut a se rēndui Caimacamii.

No. 11

O copie de scrisore din April 6, 1822, de la mitropolitul, adresată din Colincăuți țin. Hotinului, unde avea «*plângătoare ședere ca sărăcitul păstoriu*», către fiul Cneazului Grigorie Semenovic Volcanski. Îl felicitază de sărbătorile «*festum*, ală lumnatei învieri a lui Hs.» și-i cere un pomelnic de numele casnicilor prea strălucirei sele, ca să «*pôtă versa călduroase rugățiuni Dumneșcescului oltar*».

«*Prea strălucite cneaz, Milostive Domn!*

«Ca să scap de prepusul că n'ar fi încuviințată a mé îndrăzneală, iată pentru încredințare alăturez copia scrisorei, din care luând sciință strălucirea voastră cât de mare este mie făcător de bine pré scump născătoriul vostru cneazul Grogorie Semenovic Volcanski, să bine voiți și însuși deacum înainte a ve face deopotrivă pentru mine smeritul. Și în nădejdea acestei câștigări de la strălucirea voastră după iubirea de omenî, am cinste, milostivule cneaz, ave *gratului* (*sic*) cu acest pré mărit festum (ФЕСТИМ) lumnatei învieri lui Hr., a cărei petrecere, pe lângă nesmintită sănătate, să fie strălucirei voștre la mulți ani cu fericire.

Iar pentru semn că acéstă a mé înainte apucare nu este depărtată, cu mare plăcaciune rog, ca să mă învredniciți cu pomelnicul numelor casnicilor strălucirei voștre, să pot varsa căldurose rugăciuni Dumneșcescului Oltar, pentru bune zile a tot ce este iubit sufletului vostru. Intre altele am cinste și celel.

1822. Apr. 6.

Satul Colincăuți țin. Hotinului, unde am plângătoarea ședere ca sărăcitul păstoriu.»

No. 12.

Posedem o numerosă colecțiune de acte relative la Ioniță Sturdza și la Domnia lui. Credem util a aduce aci cele de mai la vale și anume : 1, o scrisore a lui Ion Sturdza din 1790 Iunie 29, de când era numai Vornic mare, din care se vede cum el era om drept și opria pre propiul său fiu Dumitrache de a încălca moșie streină. 2. Curiósele versuri publicate de vestitul eroú al nuvelei lui C. Negruzzi, poetul Scavinski Daniil, la ocaziunea măritării ficei Domni-

= C 112035 =

torului Ion Sturdza, Domnița Elena, cu Gregorie Ghica (mai apoi Domn Moldovei) și care apoi, după despărțenie, măritată fu cu reposatul boer logofetul Alecu Balș. 3. Un hrisov și o țidulă domnescă din Oct. 25 Anul 1825, din care se constată felul de proprietate a celei mai mare parte de case din Iași, în urma focului mare atunci întâmplat; și 4, o circulară din 1824, August 16 relativă la goștină și la scutirile de ea.

«Cinstite, iubite al meu fiu, Dumneata Bane Dumitrache Sturdza, fericită sanatare îți rog de le Dumneșeu ca să-ți dăruască. Logofetul Anastase Scorțescul mi aș arătat că ar fi tragând supărare despre Dumneata, că peste semnele vechi ce sunt pietre, hotare între moșia sa Brătulescii pe pâraul Roșie, ai fi intrat cu stăpânirea și ai fi cosit câtă va iarba de pe Rosia, ce este în partea Brătulescilor, cu pricină că ar fi acea parte de loc de moșia Miclăușeni; Deci scriu d-tale, ca mai multă supărare să nu îi faci a intra peste hotarele cele vechi, în moșia sa Brătulescii, de cum am stăpânit eu mai înainte, și iarba ce i s'a fi luat să i se dea înapoi, fiind că de către mine stăpânirea veche tot așa s'a păzit despre Brătulescii până într'acele pietre hotare, ce sunt pe Roșia și așa trebuie să se păzescă și de către d-ta.

Părintele D-tale
iscălit Ioan Sturdza Vornicul.

1790 Iunie 29.

Acest Suret poslăduindu-se cu cea adevărată scrisore a D-sale Vorniculul Ionița Sturdza s'a găsit întocma asemenea și spre adevărire l'am iscălit.

Episcop Romanschi.

No. 13.

О Д А

din partea obstei intru slava nunței luminărei sale Prințesei Elenco Sturza
ce se prăznuiesce astăzi, Octomvrie 18, anul 1825, alcătuită prin
DANIIL SCAVINSKIÏ

Pagina II. Armele Moldovei, cu inscripțiunea :

Іван Гандъ Стурза вв.

Домн цзрий Молдавіи.

Păzască-l Dumneșeu cu a sa putere

Pre scaunul acestei țeri fără cădere.

I

Pagina III. Glasul duióselor Muză,

Eliconului Vechimeî,
Din umilitele buză
Daco-Romaneî opstimeî,
Ađi : prin ton mangaitoriü,
Să să'nnalță pân la nori.

II

Rostire învăpăiată,

Limbușilor alésă,
Ađi : din inimă curată,
Tot sufletul să revarsă,
Și ceî melanhonicoși,
Astăđi să fie voioși,

III

Inimî de aur abia calde,

Ele încă să salteze
In șampaniî să se scalde,
Și bine să cuvinteze
Două inimî ce-aü voit
Ceriul ađi de le-aü unit.

IV

Pagina IV. Grija gîndire amară,

Nu fie ađi lucrătoare,
Fugă de aici afară,
Dușmanca cea muștratóre,
De la toți ce dănțuesc,
Nunta ce o prăznuesc,

V

O veselie cerească,

Cu versuri armonioasă,
O cântare îngerească,
Cu jocuri, șegă priincioasă,
Să cuprindă de odată,
Acest praznic luminat.

VI

Raza acea neapusă,

Ochiul ce toate privesce,
Puterea acea nespasă
Ce toate povățuesce,
Trimită din ceriū noroc,
Intr'acest strălucit loc,

VII

Pagina V. **I**zvorătorul de viață,

Sa ivască cu iubire
A sa presfințita față
La această însoțire,
Intru a ombrătoșă,
Cu milostivirea sa.

VIII

El încă de la zidire,

Tuturor din ceastă vale
Le împarte norocire,
Și stelelor tuturor,
Iaste ocârmuitor.

IX

Pagina VI. **I**ubitoarea sa privire,

Revarsă cu îmbelșugare,

Prin al sôrelui lucire,
Făpturilor luminate,
Și pre omul drept și blând,
Îl miluesce curênd.

X

Cu mila dar cea cerescă

Zădătoriul a blândetei,
A se'ndura să vroiască
In totă curgerea vieții
Tinerii ați însoțiți
Să fie 'ntovărășiți.

XI

Anii mulți, cu zile senine,

Ați din ceriș să le sosască,
Cu harmonie, cu bine,
Toată viața să trăiască,
Un raiu de fericiri plin
Se rugăm toți din suspin.

NB. Acastă odă în acrostih ni dă pe margine aceste nume și vorbe :
Grigorie Ghica, Elenco Sturza.

No. 14.

Hrisov de la Ion Sandul Sturdza Voevod.

«După pedepșitoare vremi ce au statut în țera acésta, între alte struncinări ce au urmat pricinuinduse și căderea acestui oraș din totă înfrumusețarea lui, din dată ce pronia cerască ni au ridicat pre Domnescu scaun acesteia de D-zeu păzită țără, Ni-am cunoscut de datorie, precum între altele, asemenea și întru acésta, de a căuta cele mai grabnice chipuri și a se pune în lucrare întregimea acestui oraș, și fiind-că cele mai multe zidiri au fost pe locurile monastiresci și de o parte egumenii cum și mulți din locuitorii dintr'acei cu zidirele ce au avut și au ars, înprăștiați prin megieșitele hotare ; De altă parte fiind știut că cu arderea binalelor de pe locurile monastiresci se mută stăpînirea acea vremelnicească supt altă prefacea a voinței stăpînului locului ; Pentru acésta încă de la 1822, cu obstésca socotință, am sloboșit domnesca noastră hotărîre prin țidulă cătră d-l Vorn. Ion Tăutul, aflându-se Vel Vorn. al Politeiei, ca orî care se vor afla ca să zidescă binale pe locurile monastiresci ce vor fi sloboade din

arderea acelor zidirî, să fie slobođi de a ridica orî-ce binale vor voi, cu bezmân, care după împlinirea a trei ani se va legiui acel bezmen potrivit după loc și după vreme, și statornicit pentru tot-d'anna, spre a se întregi acest oraș și pentru a nu rămâne și mănăstirile întru îndelungată vreme lipsite de folosul acelor locuri. Dintre care locuri fiind și a mănăstirei S-tului Sava etc». *Aci vine casul special cu două locuri din Têrgul de Sus, care s'aũ dat la Martie 2, 1823 credinciosului boier Ion Têutul, câte 10 lei pe tot anul de fi: care stinjin la fața uliței. Vodă întaresce stăpînirea fără adaogirea bezmenului prin clironomiĩ orĩ schimb.*

L. S.

1825 Octobre 25.

No. 15.

Țidulă Domnăscă din 1825 Martie 2.

«De trebuință fiind a se ajuta casa a cinstit și credinciosului nostru boer d-luĩ Ioan Teutul Vel. Vorn. al Politiei, după simțitorele păgubirĩ cu primejdia de viață ce aũ suferit într'acastă cumplită vreme despre apostafia (апостацинї) grecĩ, aflându-se trimes în slujba țerei la Brăila, Drept aceea spre óreși care a jutor, prin această a noastră Domnăscă țidulă i se slobođe voie ca să-și facă 2 dughenĩ pe Iocul Mănastirei St. Sava, la ulița Têrgului de sus aici în orașul Iași plătind bezmân vecinic, însă pe trei ani va plăti după aședământurile de mai înainte, iară după 3 ani va plăti după aședările ce se vor alcătui».

No. 16.

De la Ioan Sandu Sturdzea poruncă circulară tipărită, cătră Gostinari, în 1824 Aprilie 16, cu sigilul domnesc roș.

Se scutesc de gostina de oi : mitropolitul, Episcopii, D lor Boierii și toți câți s'aũ învrednicit a se cinsti cu nume de boerii numindu-se *vel*, cum și jupane-sele vèduve ce le vor fi fost boerii puși la această rënduială ; asemenea cei neboeriți *dar din neamuri sciute și alese*,

Asemene Logețeți i diaciĩ de Visterie, numa cei ce sunt în slujbe, diaciĩ de Divan, Căpitanii de lefegii

» de Darabanĩ,

Vel Capitan hêtmănesc, fiind orĩ nefind în slujbă,

Vatavul și ceașul de aprođi,

Vătajĩ de copii ai Divanului și ai visteriei,

Vorniciĩ de Pórtă,

Poslușnicii hetmanesci,
 Polcovnic Agiese,
 Polcovnic, Postelnic, fiind în slujbe.

M-rele Niamțul, Secul, Sf. Spiridon cu metoacele sale. M-rea Agapia, Schitul Văratecul. M-rele ce au hrisóve Gospod de scutire de oi.

Din bani Gostinei de oi se dăde :

Vel Logofetului de țara de jos câte 10 lei de pungă.

Casei doftorilor câte 5 lei de pungă.

13,750 lei la cele-lalte obicinuite avatură și anume : 2000 D. Vel Vist. 2000 Vel Post. 750. D. Vel Camaraș. 1000 D. V. Gramatic. 1000 Logof. de visterie. 500 al 2 vist. 250 al 3-lea vist. 500. Sameșul de visterie, 750 sameșul casei răsurilor, 1000 Diacilor de visterie, 1500 la cutia mililor, 1000 la casa cișmelelor (total 13750).

*

După 1822 nu mai posed originale de valóre diplomatică relative la mișcarea grécă. Documintele următoare sunt dintre 1827 și 1832, cu referință deci la *Kissilef* și la epoca lui.

1) Primul document este o scrisóre în l. francesă a Mitropolitului Veniamin, din Mai, 1827 cătră un «*Monseigneur*,» care nu póte fi altul decât însuși *Kisselef*. Este vorba de monastirele ڦise închinat. Mitropolitul dă sémă de opiniunile din Obstésca Adunare în această cestiune. S'a făcutu o mare desbinare în Adunare asupra întrebării «cum să se alégă Epitropi averei monastirilor. Majoritatea cere ca Episcopii să fie aleși de *sfatul obștesc* în înțelegere cu Epitropii de aicé și acei ai monastirilor din *levant*. Minoritatea va să se realégă aceleași persóne. Mitropolitul înclină spre această părere a minorității.

«*Monseigneur*,

Il était, sans doute, de mon devoir, de vous adresser mes très—humbles félicitations sur votre heureuse arrivée à votre destination, mais dans la crainte de vous importuner dans vos importantes occupations, j'ai cru devoir retarder jusqu'aujourd'hui une correspondance qui m'étant particulière n'aurait été que d'un faible intérêt pour Votre Excellence, dont tous les momens doivent être consacrés à des affaires de la plus haute importance.

Cependant, Monseigneur, quoique l'affaire dont il s'agit maintenant ne soit

pas dans cette catégorie, je n'ai pas cru devoir la passer sous silence, d'autant plus que Votre Excellence a daigné, par amour pour la religion, me la recommander particulièrement à son passage ici. Je veux parler des revenus des monastères d'ici qui dépendent du Levant.»

«Son Altesse nous ayant invités par un ordre à traiter cette affaire et à la mettre en règle, le Conseil général du Divan s'est assemblé et s'est imposé l'obligation d'accorder et ménager également les intérêts de sa cour et ceux de la cour protectrice. En conséquence, après de longs débats, le Conseil, dans les pressantes circonstances que vous connaissez, et pour répondre aux vues bien, faisantes du Monarque notre Protecteur de faire jouir les Monastères de tous leurs droits selon l'intention des donateurs, a jugé convenable de baser ses opinions sur les documens des dits donateurs, qui, étant des espèces de testamens, ne peuvent être violés sans qu'on se rende coupable d'infraction aux lois politiques et aux usages du pays. Il n'y a pas eu d'objection à cela; et ayant fait observer au Conseil, que nous ne pouvions pas négliger les sains Canons, qui soumettent tous les moines au Chef ecclésiastique du pays dont le devoir en sa qualité de Prélat est de veiller avec le plus grand soin à l'observation de ces mêmes Canons, l'accord de toutes les opinions nous donne les plus fermes espérances que cette délibération aurait une heureuse issue. Mais lorsqu'on en est venu au choix des Epitropes et au mode de leur élection, le souvenir des pertes que les Couvens avaient essuyées par la conduite de leurs supérieurs, engagea la Majorité des membres à demander que les Epitropes fussent choisis par le Conseil Général, ajoutant que tout devait se faire d'accord entre les Epitropes d'ici et ceux des monastères du Levant. Cet avis fit naître une grande scission dans l'assemblée. Quelques membres, nous ne savons pas pourquoi, ont exigé avec une opiniâtreté invincible qu'on réélût les mêmes personnes qu'auparavant, se fondant sur des decrets émanés dans les derniers tems. Tous les avis étaient partagés, et comme il est de notre devoir de rétablir la bonne intelligence et non de la rompre nous avons fait tous nos efforts pour réunir les opinions, mais en vain, l'affaire en est restée là.

Je n'ai pas cru devoir, Monseigneur, vous taire une pareille circonstance, et je ne pense pas qu'il soit hors des convenances de vous observer que le moyen le plus sûr pour conserver les biens d'ici, le plus sûr pour empêcher qu'ils ne soient aliénés, comme aussi le plus efficace pour faire retirer aux Monastères tous les avantages possibles, que ce moyen est celui qui me plait le mieux et me parait le plus convenable.

Telle est, Monseigneur, l'explication que j'ai dû vous donner pour remplir mes obligations et vous marquer l'attachement et le respect, avec les quels

J'ai l'honneur d'être,

Monseigneur, de Votre Excellence,

Jassy len. Mai 1827.

le très-humble et très obéissant Serviteur.

Benjamin Métropolitain de la Moldavie.

2). În urma rebeliunii grece din 1821, moșiile mănăstirilor și grecești s'au luat de stat. Am cedat Bibliotecii Camerei o condică cuprinzând licitațiunea de către stat a moșiilor Monast. și închinată, din Moldova.

Voi publică integral, în altă memoriu această însemnată condică care, prin aretarea arendilor oferite la licitație pe moși, constituie un prețios document al istoriei economiei noastre rurale.

*

3). Eată proclamațiunea din 1828 Aprilie 25, a generalului Felmareșal Vitkenstain, la intrarea oștilor rusești în Moldova.

O dăm după o rarissimă foia volantă imprimată, ce se află în posesiunea Academiei (Condica No. I a foilor volante).

Locuitorilor Moldovei și Valahiei.

După prea înaltă a împărătescei sale măririi poruncă, eu întru în țara voastră cu armia încredințată ocărnuirei mele. Purtătoare de biruință oaste a singur stăpînitorului a totă Rusia, ocrotitorului vostru, intrând în hotarele Moldovei vă aduce vouă zălog a buneii rindueli și acei deseversit sigurivsirii. (sic).

Lacuitorilor de toate stările ! Priimiți pe vitejii ostași rosienesci ca pre frații și ca pre apărătorii voștri cei firești. Sirguitivă a agiutora mișcările armiei și a o îndestula pre ea la cele neapărate trebunți : arătați nouă dovești a dragostei voștre, cei de demult cunoscute, cătră imperia (ИМПЕРІА), care cu neadormire apără dreptățile voștre,

Resboiul ce s'au declarat de către Rusia Porței othomanicescē, are un scopos ; ca să se împlinescă făgăduințele cele calcate, și ca să se ridice întru putere tractaturile cele ce înainte a totă lumea s'au încheiat. Voi veți fi martori lucrărilor celor de resboiu, a căroră urmările nu pot a se atinge de voi : în liniștea cea cu odihnă afierosiți-vă pre voi folosului Patriei voștre, și nu vă depărtați de împlinirea datoriei cei sfinte pentru voi.

Legiurile și obiceiurile stremoșești, dreptul a fiește căruia dintre voi, dreptățile și pronomiile a sfintei bisericei noastre vor rămâne neclintite.

Spre siguranța buneii stării voștre împărătesca Sa Mărire a bine-voit a'mi încredința mie, ca îndată se aședă în Principaturile acestea vremelnică înaltă ocărnuire, supț prezidenția sfetnicului de taină graf Palen, asupra căruia monarhul a pus credința sa. Lu i s'au dat putere și i s'au poruncit a intra în dregătoria deplin împuternicitului Prezident a Divanurilor Moldaviei și Valahiei.

Din partea mea eu nu voi înceta a ajuta ostenélelor lui în ocârmuirea acestor Principaturi și dimpreună cu aceia a avea privigherea cea cu mai mare tărie ca să se păzescă rânduia cea deseversit în toate corposurile și părțile a armiei, care întru tot prea milostiv s'au încredințat mie, și însuși cele mai mici neorindueli nescăpat se vor supune pedepsei, voi puteți a vă răzima pe această făgăduință.

Locuitorilor Moldaviei și Valahiei! Resboiul, ce se deschide de cătră împărătesca sa mărire, dupa neapărata nevoie, nu vă va lipsi pre voi de toate acele îndemânări ce sunt unite cu pacea.

El fiind pornit spre așezarea liniștei, va întări a vóstră politicească ființă prin tractaturile, care pot sterge urmele necazurilor ce ați patimit, și spre a totdeuna a îngrădi sórta fericirii.

Supunerea stăpînilor, uitarea împerechierilor celor perđetóre, care s'au născut din anarhia, jărtvirea cu toate intereseurile sale binelui celui de obște; aceste sunt îndatoririle, cari se pun asupra vóstră. Implinișile pre iele cu osirdie și cu unime întru un suflet, și cu aceasta ajutați scopurilor celor făcétóre de bine a împărătescei sale măriri, cu a căruia nume vă îndatoresc pre voi către această. Rėvnind folosului Patriei Vóstre, voi veți câștiga noue dreptăți spre ocrotirea și mila a pré puternicului monarh.

Главнїа Квартира

1828. Anul—Aprilie 25

Cel mai mare povėtuitor a armiei : general-Feldmarșal Graf **Китгенцаин**

4). In 17 Septembre Anulū 1829 Mircovici adreséză Mitropolitulū Veniamin, în limba rusescă, scrisórea ce dămū aci în traducere.

P. S. Stăpâne, Indurătorule Domn,

D. Plenipotent Președinte comunicându-mi că membrul imputernicit al Divanului Valahei Cneazul Const. Suțul în raportul prezentat Escelenței Sale dice, că în Anul 1820 fratele seū Mihail Sutzū, fiind Domn stăpânitor țerei Moldovei, a depus în Vornicia obštenescă, din Mitropolia de Iași, pentru stabilimentele de binefacere, 30,000 lei, pentru care sumă, trebuiesc să aibă din partea guvernului dovada trebuitoare pentru plățirea ei la Mitropolia mai sus numită și cere de a se înscința decă această sumă aū fost întrebuintată la stabilimentele de binefacere. Pentru împlinirea acestei dorințe e Exc. Sale eu prea supus vă rog, Milostive Domn, să grăbiți a mă înscința pre mine, decă s'au făcut întrebuintarea celor 30,000 lei mai sus arėtați, după destinațiunea lor, la stabilimintele plăcute lui D-șeū, la care anume (stabilimente) ? și cu a cui invoire ?

Decă însă suma această se păstrează neatinsă, în a cui anume îngrijire se

află acum și decă se dobândesc orî care procente la acestă sumă?— Pe linga aceste alaturez și copia după preșisa adresă primită de mine, pentru informațiunea Voastră.

Am onóre etc.

No. 7783.

Ф. Мирковичъ

17 Септемвр. 1829

Iași

P.S. Mitropolit Veniamin

5). Kisilef numit de Impărăție Președinte Plenipotențiar al Divanurilor țerilor române este felicitat de Mitropolitul Veniamin. Kissilef adresază Mitropolitului Veniamin un răspuns la felicitare, din Bucuresci, în 24 Noembre 1829, sub No. 11,742, arătând și speranța, că la lucrarea ce are a face, va fi ajutatū de bărbații luminați ai țerei, cari îi vor da noțiuni și informări ezacte asupra realei stări a țerei și a nevoilorū locuitorilorū ei. Așia ceva aștepta și de la clerul moldovenesc.

«*Monseigneur,*

«J'ai reçu la lettre que Votre Eminence m'a fait l'honneur de m'adresser en date du 15 Octobre, à l'occasion de ma nomination à la place de Président plénipotentiaire des Divans de ces principautés, et c'est avec plaisir qu'au moment d'entrer dans l'exercice de mes fonctions je viens vous exprimer, Monseigneur, la satisfaction que m'ont fait éprouver les sentimens que vous avez bien voulu manifester à mon égard.

Appelé par l'Auguste et magnanime Protecteur de ces pays à en prendre la haute administration, je ne me dissimule point les grandes obligations que m'imposent la confiance de Sa Majesté et l'attente des deux nations, aux quelles les glorieux succès de ses armes viennent d'assurer une existence fondée sur des stipulations solennelles.

C'est à remplir ces obligations, Monseigneur, dans toute leur étendue, que tendront mes efforts, et c'est en m'aidant des lumières des hommes éclairés et bien intentionnés, que j'espère y parvenir: Je recevrai avec plaisir des notions et renseignemens exacts qui me parviendront de leur part sur la situation réelle de leur pays et sur les besoins de leurs concitoyens, persuadé que des hommes qui veulent sincèrement le bien de leur patrie, feront volontiers taire leurs intérêts privés, toutes les fois qu'il s'agira de l'intérêt général qui seut doit guider toutes nos intentions et tous nos voeux.

Le clergé moldave, dirigé par votre Eminence, enseignera, et plus encore donnera l'exemple de ce principe si essentiellement nécessaire pour la stabilité d'un avenir qui doit assurer la prospérité de ce pays.

En vous priant, Monseigneur, d'être l'organe, de mes sentimens auprès de vos concitoyens, je me recommande aux puissantes prières de Votre Eminence, et j'ai l'honneur de lui offrir l'assurance de la haute considération avec la quelle je suis,

Monseigneur, de Votre Eminence,
le très-humble & très obéissant serviteur,

P. S. Kissilef.

6). Publicațiune către țeară, din 1831.

După jurnalul închiat în obșteasca adunare la 31 Martie 1831, supt iscăliturile: Inalt Preosfințitului Mitropolit Moldavii Kir Veniamin, Preosfinției sale kir Meleti episcop Romanului, i a D. Vel Logofăt Grigoraș Sturza, a D Biv Logofăt Teodor Balș, Visternic Alecu Balș, Visternic Costache Cantacuzino, Vornic Ioniță Palade, Vornic Costache Crupenschi, Postelnic Iorgul Ghica, Vel Vist Alecsandru Sturza, hatman Todirașc Sturza, Vornic Sandu Crupenschi, Postelnic Iancu Racoviță, Aga Iordachi Ghica, i Aga Alecu Balș, să publicariseste pentru obșteasca știință :

Tractatul din Andrianopole, siguripsind prințipaturilor Moldaviei și țării românești privilegii foarte însămnătoare, di ne apartă nevoe era a aduce la cea din lăuntru a lor cărmuire oare care înbunătățiri mântuitoare, atât spre a stărpi catahrisurile, cât și spre a potrivi pe ocărmuirea acestor țări cu starea lor cea noaă.

Drept aceia alcătuinduine de cătră Boerii ce au închiegat comitetul înadins un reglement organicesc, lucrul acesta fără întârzieri să va supune la revizia cercelătoare întâelor tagme a statului, carele după obiceiul țării, să vor întruni în Obșteasca Adunare.

Ponturile de frunte ale acestui așăzământ, care să vor pune în lucrare după răvizie, în cât privesc spre înbunătățirea închizășluitoare, de fericire țării pînă Reglement său legiuit precum urmează :

I.

Slobodenia negoțului, pe uscat și pre apă, siguripsită fiind prin actul deosebit a tractatului de Andrianopole, nu va putea de acum înainte a fi supusă la vre o altă mărgenire, afară numai de acia care sar cere în an de lipsă pentru îndestularea țării.

2.

Ținerea carantinelor dealungul Dunării, va feri țara dispre cumplita bătaia a ciumei de care până acum saū fost certat.

3.

Așadare deosebitelor școale, pe la mai multe locuri a prințipatului, va înfă-țoșa tinerimeii, prin mijlocul luminării, o noaă ființă.

4.

Inființare regulată a giudecătorilor pe la fiește care târg de frunte a ținutului și în orașul Eșii, va curma mulțimea giudecăților, și rălile ce să trăgea din aceste.

Atât ispravnicii, cât și alți slujbași pe la ținuturi a ramului împlinitorii, nu vor mai ave drept a giudeca vre o pricină de giudecată, și să vor mărgini nu mai în trebile administrative ale ocărnuirei.

5.

Organizație străjeii pământestii, a cărie slujbă să va mărgini numai în lăuntru pământului Moldoviei. Familia străjărilor va fi scutită de tot birul, folosindusă încă și de alte privilegii; această strajă va feri de acum înainte pe toți lăcui- torii de molipsire ciunii, de călcările făcătorilor de rale, va îndămăna pe dru- meții, și va înlesni ocărnuirei mijloacile de a împlini și a păzi orânduile gu- vernului; pre lângă aceste toți sătenii în de obștie, vor fi ușurați de partea birului cu care să scutea slujitorii în număr de opt până la zăci miī familii, care de acum vor intra în tagma birnicilor.

6.

Prifacirea canțaleriilor după o noaă orânduială, adăogire de léfile dregăto- rilor, și a deosăbiților slujbași, vor curma vechile catahrisuri, siguriipsind la acei ce vor sluji pi stat mijloacele unui traiū legiuit, după ce în acest chip, și în cuprinsul drepturilor acestor doaă prințipaturii invoite de tractatul Andria- nople saū orânduit cele de frunte temeiuiri agovernului din lăuntru, Regle- mentul aū statornicit driturile și datorile ce de acum înainte vor întruni între sine pe deosăbitele trepte a lăcuiitorilor și pre iale către stat. Aceste sunt :

a). Birul saū darea ce fiuște care gospodariū va fi dator numai pe capul saū a răspunde pe an, nu prin ocolași saū zapcii ca până acum, ci prin mijlocire proprietariului (stăpănului de moșii), suma acestiī dări, intrând în casa vistirii

să va întrebuința pentru cheltuielile statului; afară de acest bir, el nu va mai da vre o altă dare în bani sau în natură; toate dările adunate supt nume de rusumaturî, precum Voștina, Desetina, vădrăritul, pogonăritul, căldărăritul, cel asupra velniților, rășurilor, înlinelile, micile vămuri de pen târguri, și iarmarocile din lăuntruțl țării și cele-lalte precum și tot felul de angării și havalele, sint și vor rămâne pe tot déuna oborite.

c) Ocolașii și zapcii, care era până acum pricinuitoři a multor asupréle pentru lăcuitoři, să desființeză, iară spre a privighiea pre lăcuitoři fieștecărui ocol și spre ai apăra de tot felul de asupriri, din boerinași sau maziliî vechi a ocolului să vor orândui câte un privighitor ci nu să vor amesteca cât de puțin întru strangire birului, care fiind cu lefi de la stăpânire nu vor putea lua nici un feliu de cai sau lucruri supt ori ce numi.

Asămine nici dregătoriî străjiî pământești nu vor pute intra pe la sate afară numai pentru fapte criminalicești când ar ceri agiutoriu lor și pentru împlinirile numai poroncilor Domnești ce vor avea la mână.

d). Toți privilegiețiî, postelnici, nêmurile, mazăliî, ruptașiî, i. p : după temênicile doveđi și cărțile Domnești ce vor avé, deplin să vor păstra întru a lor drepturi, și să vor apăra de tot felul de asuprele la care până acum era supuși.

e). Tot neguțitoriu, sau meșter, lăcuior unuî oraș sau târg mădulariî a vreunei corporațiî, adică bresle, va plăti pe an la visterie o dare pentru carte numită patentă, și să va scuti de toată altă dare supt nume de bir, fumărit, ocărit, cotărit, i. p : asemenea sânt oborite toate dările ce se lua la intrare în oraș asupra lucrurilor de hrană, și a celor neapărate pentru vețuire, fieșcare neguțitoriu sau meșter, având această patentă a ocărnuirei, va fi volnic de a pune în lucrare a sa industrie, sau meșteșug fără nici o îngreueere sau îpedecare.

f). Drepturile de proprietate, ne fiind în nimică jignite, acei ce au moșiî vor urma și de acum înainte de plin a să folosi, cu acéste, atât de pământul, cât și de ale sale producturi și de acele ce să cuprind în sânul pământului; pre lângă aceste, volnic este proprietarul moșniaș a să folosi încă prin învoele cu acei cei lucréză moșie, dar tot de odată el va fi dator a siguripsi sătenilor lăcuiori pe a sa moșie, pământul, trebuincios pentru hrana familieî și a vitelor sale, după cuprindere reglementului de aceasta atingătoare; despre altă parte săteniî vor lucra în folosul proprietarului, un număr de țile potrivite cu folosurile ce li sau închizăsluit, și în acest chip, interesul ambilor părți, unile cătră altele, vor fi statornicite, prin un drept schimb de slujbe și folosințe.

g). Acei cu drit de scutelnici, vor priimi potrevită despăgubire din țioa, când noul aședământ, să va pune în lucrare.

h). Asămine, să vor rândui pensii la văduve, la orfanî și la acei care prin a lor sărăcie, să vor învrednici de îngrijire ocărnuirei.

Tălmăcire întocmai cu originalul.

7). In actul nostru original din 1 Decembre 1832, generalul Kissilef, scriindū Mitropolitulū, se arētă forte nemulțămīt de mer-sulū desbaterilorū Divanulū Moldovei. «Imi place a nu vedē, adaoge Kissilef, in aceste demersuri, decāt rezultatulū unei simple erori.» Indēmna pe Mitropolitū, ca Președinte al Divanulū, să rechiame in calea ordinei și a legalității pre acei membrii ai Divanulū, cari pentru motivuri frivole au fostū conduși să pērdă din vedere co-prinsulū destulū de explicitū alū articolulū 50 din Régulam. Organic.

Kisselef promite, că la 5 Decembre va veni la Iași și indēmna pe Mitropolitul, ca până atunci să rechiame buna ordine in Adunare și ca, *sans le moindre délai*, să reintre in activitate cu lucrările sale. De unde nu, va fi silitū să întrebuinteze «les moyens de juste sé-vérité et de répression qui me sont délégués par l'Auguste protec-teur de leur pays.»

Monseigneur »

«La lettre que Votre Eminence m'a fait l'honneur de m'adresser, en date du 29 Novembre dernier, et les détails qu'elle renferme, sur les démarches, qu'une partie des membres de l'Assemblée générale ordinaire a cru pouvoir se permettre, dès avant le début de ses délibérations, ont produit en moi des sentiments d'improbation et de mécontentement, que je ne saurais dissimuler à Votre Eminence, dans la réponse que j'ai l'occasion de lui adresser aujourd'hui.

J'aime, cependant à ne voir, dans ces démarches, que le résultat d'une simple erreur devenue le motif d'un entrainement irréfléchi; et, Votre Eminence mu par la sainteté du caractère, dont elle est revêtue, et fidèle aux devoirs importans qu'elle est appelée à remplir, en sa qualité de Président de l'Assemblée, s'empressera, j'en suis sûr, de ramener, dans la voie de l'ordre et de la légalité, ceux des membres de l'Assemblée que, des motifs frivoles ont portés à perdre de vue la teneur, assez explicite, de l'article 50 du Règlement organique, à paralyser, dès le début, les travaux de l'Assemblée, si impérieusement réclamés par les besoins du pays, et en produisant une cission, s'expose, à en encourir l'immense responsabilité.

Devant me trouver, parmi vous, le 5 de ce mois, j'engage itérativement Votre Éminence, à déployer les moyens que son caractère sacré, et sa position Lui donnent, pour rappeler le bon ordre dans l'Assemblée, et mettre, *sans le moindre délai*, en activité ses travaux.

Mais, si, contre toute attente, les fauteurs de ces irrégularités, que j'aime à

ne considérer, jusqu'ici, que comme des hommes égarés, persistaient dans la voie du désordre, ils me placeraient dans la pénible nécessité d'employer à leur égard les moyens de juste sévérité et de répression, qui me sont délégués par l'Auguste protecteur de leur pays.

Au surplus, je prie Votre Éminence, d'agréer l'expression des sentimens très respectueux avec les quels j'ai l'honneur d'être,

Monseigneur, de Votre Eminence
le très-humble et obéissant serviteur. *P. Kisseleff*

Bukarest le 1er Décembre 1832.

NB. Acest act a fost primit de Mitropolitul în Decembrie 3, cum se vede din însemnarea în românească de asupra actului.

8). Vicepreședintele, general major Mircoviță din Iași a fost însărcinat să transmită Mitropolitului adresa ce am analizat sub No. 7. Cu scrisoarea No. 4,494, din Iași, general majorele Mircoviță comunică, în 3 Decembrie 1832, adresa generalului Președinte Kisseleff, și nu face în propria sa scrisoare, ce dăm aci, decât o parafrasă a scrisorii Președintelui, ce am analizat la No. 8.

Eată și acest ultim act original ce oferim Arhivei Academiei române :

«A son Eminence le Métropolitain da Moldavie, Président l'Assemblée générale ordinaire.

Son Excellence le Président Plénipotentaire des Divans vient de m'autoriser à inviter votre Eminence à rappeler l'ordre dans le sein de l'Assemblée, et à la replacer immédiatement dans la voie régulière de son activité.

L'office ci-annexé que je m'empresse de transmettre à Votre Eminence vous mettra à même de connaître plus particulièrement la volonté et les intentions de Son Excellence.

Je suis en même tems autorisé en fesant par votre organe, cette invitation et cette déclaration a l'assemblée générale ordinaire de lui notifier de la part de Son Excellence qu'il n'y a qu'un retour spontané a l'ordre qui puisse la justifier à ses yeux et qu'une persévérance plus prolongée dans la voie contraire, imposerait a Son Excellence le pénible devoir d'employer toute la sévérité des lois contre les auteurs du désordre quels qu'en puissent être d'ailleurs le rang et la qualité.

Le Vice-Président, Général Major Mircovits.

No. 4394.

le 3 Decembre 1832. Iassy» (1).

(1) Mai posedu unu număr de documinte relative la anul 1769-1832, dar ne fiindu puse în ordine, le voi publica în altă memoriu. V. A. U.

